

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (prvo vijeće)

24. siječnja 2019. *

„Zahtjev za prethodnu odluku – Socijalna sigurnost – Uredba (EU) br. 1231/2010 –
Primjenjivo zakonodavstvo – Potvrda A1 – Članak 1. – Proširenje pogodnosti potvrde A1 na
državljanke trećih zemalja koji zakonito borave na području države članice – Zakonito boravište –
Pojam”

U predmetu C-477/17,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Centrale Raad van Beroep (Središnje žalbeno vijeće, Nizozemska), odlukom od 4. kolovoza 2017., koju je Sud zaprimio 8. kolovoza 2017., u postupku

Raad van bestuur van de Sociale Verzekeringsbank

protiv

D. Balandina,

I. Lukachenka,

Holiday on Ice Services BV,

SUD (prvo vijeće),

u sastavu: R. Silva de Lapuerta, potpredsjednica Suda, u svojstvu predsjednika prvog vijeća, J.-C. Bonichot, E. Regan (izvjestitelj), C. G. Fernlund i S. Rodin, suci,

nezavisni odvjetnik: N. Wahl,

tajnik: M. Ferreira, glavna administratorica,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 4. srpnja 2018.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za Raad van bestuur van de Sociale Verzekeringsbank, H. van der Most, u svojstvu agenta,
- za Holiday on Ice Services BV, I. Lukachenka i D. Balandina, F. J. Webbink, *advocaat*,
- za nizozemsku vladu, M. Noort, M. Bulterman i J. Langer, u svojstvu agenata,
- za češku vladu, M. Smolek, J. Vlácil i J. Pavliš, u svojstvu agenata,

* Jezik postupka: nizozemski

- za francusku vladu, D. Colas i C. David, u svojstvu agenata,
 - za Europsku komisiju, M. van Beek i D. Martin, u svojstvu agenata,
- saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 27. rujna 2018.,
donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 1. Uredbe (EU) br. 1231/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o proširenju primjene Uredbe (EZ) br. 883/2004 i Uredbe (EZ) br. 987/2009 na državljane trećih zemalja koji tim uredbama još nisu obuhvaćeni isključivo na temelju svog državljanstva (SL 2010., L 344, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 2., str. 261.).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru spora između Raad van bestuur van de Sociale Verzekeringsbank (Upravni odbor Državnog zavoda za socijalno osiguranje, Nizozemska, u daljnjem tekstu: Svb) i D. Balandina, I. Lukachenka te društva Holiday on Ice Services BV, prije Stage Entertainment Touring Services BV (u daljnjem tekstu: HOI), u vezi s time što je Svb D. Balandinu i I. Lukachenku, kao državljanima trećih zemalja koje zapošljava HOI, odbio izdati potvrdu na temelju članka 19. stavka 2. Uredbe (EZ) br. 987/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. o utvrđivanju postupka provedbe Uredbe (EZ) br. 883/2004 o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti (SL 2009., L 284, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 2., str. 171.; u daljnjem tekstu: potvrda A1).

Pravni okvir

Pravo Unije

Uredba br. 1231/2010

- 3 Uvodne izjave 6. do 8., 10. i 11. Uredbe br. 1231/2010 glase:
 - „(6) Uredba (EZ) br. 883/2004 [Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti (SL 2004., L 166, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 3., str. 160.)] i Uredba [br. 987/2009] znatno osuvremenjuju i pojednostavnjuju pravila koordinacije, kako za osigurane osobe tako i za ustanove socijalnog osiguranja. Kad je riječ o ustanovama socijalnog osiguranja, osuvremenjena pravila koordinacije imaju za cilj ubrzati i olakšati obradu podataka o pravima osiguranih osoba na davanja, te smanjiti odgovarajuće administrativne troškove.
 - (7) Promicanje visoke razine socijalne zaštite i povećanje životnog standarda i kvalitete života u državama članicama ciljevi su Unije.
 - (8) Kako bi se izbjeglo da se poslodavci i nacionalna tijela zadužena za socijalnu sigurnost nađu u situaciji u kojoj moraju rješavati složena pravna i administrativna pitanja koja se odnose samo na ograničenu skupinu osoba, važno je u cijelosti iskoristiti prednosti osuvremenjivanja i pojednostavljivanja u području socijalne sigurnosti kroz primjenu jedinstvenog pravnog instrumenta o koordinaciji koji udružuje Uredbu [br. 883/2004] i Uredbu [br. 987/2009].

[...]

- (10) Primjena Uredbe [br. 883/2004] i Uredbe [br. 987/2009] na državljane trećih zemalja koji tim uredbama još nisu obuhvaćeni isključivo na temelju svog državljanstva, ne smije dovesti do tog da te osobe dobiju pravo na ulazak u državu članicu, privremeno boravište ili boravište u njoj ili pristup njezinom tržištu rada. Prema tome, primjena Uredbe [br. 883/2004] i Uredbe [br. 987/2009] ne bi smjela dovesti u pitanje pravo država članica da odbiju izdati, da ukinu ili da odbiju produljiti dozvolu ulaska, privremenog boravišta, boravišta ili rada u dotičnoj državi članici, u skladu s pravom Unije.
- (11) Uredba [br. 883/2004] i Uredba [br. 987/2009] trebale bi se na temelju ove Uredbe primjenjivati samo ako dotična osoba već zakonito boravi na području države članice. To znači da bi zakonito boravište trebalo biti preduvjet za primjenu tih uredaba.”

4 Članak 1. te uredbe predviđa:

„Uredba [br. 883/2004] i Uredba [br. 987/2009] primjenjuju se na državljane trećih zemalja koji tim uredbama još nisu obuhvaćeni isključivo na temelju svog državljanstva, kao i na članove njihovih obitelji i nadživjele osobe, uz uvjet da zakonito borave na području države članice, te da se ne nalaze u situaciji koja je u svim vidovima ograničena na samo jednu državu članicu.”

Uredba br. 883/2004

- 5 U skladu s člankom 1. točkama (j) i (k) Uredbe br. 883/2004, kako je izmijenjena Uredbom (EU) br. 465/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2012. (SL 2012., L 149, str. 4.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 6., str. 328.; u daljnjem tekstu: Uredba br. 883/2004):

„U smislu ove Uredbe:

[...]

- (j) ‚boravište‘ znači mjesto gdje osoba uobičajeno boravi;
- (k) ‚privremeno boravište‘ znači privremeno boravište.”

- 6 U članku 13. stavku 1. te uredbe određuje se:

„Na osobu koja inače obavlja djelatnost kao zaposlena osoba u dvjema državama članicama ili više njih, primjenjuje se:

- (a) zakonodavstvo države članice boravišta ako obavlja znatan dio svoje djelatnosti u toj državi članici; ili
- (b) ako ne obavlja znatan dio svoje djelatnosti u državi članici boravišta:
- i. zakonodavstvo države članice u kojoj se nalazi registrirano sjedište ili mjesto poslovanja poduzeća ili poslodavca ako je zapošljava jedno poduzeće ili poslodavac; ili
 - ii. zakonodavstvo države članice u kojoj se nalazi registrirano sjedište ili mjesto poslovanja poduzeća ili poslodavaca ako je zapošljavaju dva ili više poduzeća ili poslodavaca koji imaju registrirano sjedište ili mjesto poslovanja samo u jednoj državi članici; ili
 - iii. zakonodavstvo države članice u kojoj se nalazi registrirano sjedište ili mjesto poslovanja poduzeća ili poslodavca, osim države članice boravišta, ako je zapošljavaju dva ili više poduzeća ili poslodavaca koji imaju registrirano sjedište ili mjesto poslovanja u dvije države članice, od kojih je jedna država članica boravišta; ili

- iv. zakonodavstvo države članice boravišta ako je zapošljavaju dva ili više poduzeća ili poslodavaca, od kojih najmanje dva imaju registrirano sjedište ili mjesto poslovanja u državama članicama koje nisu država članica boravišta.”

Uredba br. 987/2009

- 7 Članak 16. stavci 1. i 2. Uredbe br. 987/2009 propisuje:

„1. Osoba koja obavlja djelatnost u dvije ili više država članica o tome obavještava ustanovu koju je imenovalo nadležno tijelo države članice boravišta.

2. Ustanova mjesta boravišta koja je na taj način imenovana bez odlaganja odlučuje koje se zakonodavstvo primjenjuje na dotičnu osobu, uzimajući u obzir članak 13. [Uredbe br. 883/2004] i članak 14. [ove] uredbe [...]. Ta je prva odluka privremene naravi. O svojoj privremenoj odluci ustanova obavještava ustanovu imenovanu u svakoj državi članici u kojoj se djelatnost obavlja.”

- 8 U članku 19. stavku 2. te uredbe predviđa se:

„Na zahtjev dotične osobe ili poslodavca nadležna ustanova države članice čije se zakonodavstvo primjenjuje na temelju glave II. [Uredbe br. 883/2004] dostavlja potvrdu da se to zakonodavstvo primjenjuje i prema potrebi navodi do kojeg se datuma primjenjuje i pod kojim uvjetima.”

Direktiva 2011/98

- 9 Članak 2. Direktive 2011/98/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o jedinstvenom postupku obrade zahtjeva za izdavanje jedinstvene dozvole za boravak i rad državljanima trećih zemalja na državnom području države članice te o zajedničkom skupu prava za radnike iz trećih zemalja koji zakonito borave u državi članici (SL 2011., L 343, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 6., str. 303.), pod naslovom „Definicije” predviđa:

„Za potrebe ove Direktive primjenjuju se sljedeće definicije:

[...]

- (b) ‚radnik iz treće zemlje’ znači državljanin treće zemlje koji je primljen na državno područje države članice i koji zakonito boravi te mu je odobren rad u kontekstu plaćenog odnosa u toj državi članici u skladu s nacionalnim pravom ili praksom;

[...]”

- 10 Članak 3. navedene direktive, naslovljen „Područje primjene”, određuje:

„1. Ova se Direktiva primjenjuje na:

[...]

- (b) državljane trećih zemalja koji su primljeni u državu članicu za potrebe koje se ne odnose na rad u skladu s pravom Unije ili nacionalnim pravom kojima je dopušten rad i koji imaju boravišnu dozvolu u skladu s [Uredbom] (EZ) br. 1030/2002 [Vijeća od 13. lipnja 2002. o utvrđivanju jedinstvenog obrasca boravišnih dozvola za državljane trećih zemalja (SL 2002., L 157, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 9., str. 207.); i

(c) državljane trećih zemalja koji su primljeni u državu članicu za potrebe rada u skladu s pravom Unije ili nacionalnim pravom.

2. Ova se Direktiva ne primjenjuje na državljane trećih zemalja:

[...]

i. koji imaju dugotrajan boravak u skladu s Direktivom [Vijeća] 2003/109/EZ [od 25. studenoga 2003. o statusu državljana trećih zemalja s dugotrajnim boravištem (SL 2004., L 16, str. 44.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 6., str. 41.)];

[...]

3. Države članice mogu odlučiti da se poglavlje II. ne primjenjuje na državljane trećih zemalja kojima je odobren rad na državnom području države članice za razdoblje koje ne prelazi šest mjeseci [...]"

11 U skladu s člankom 12. navedene direktive, naslovljenim „Pravo na jednaki tretman“:

„1. Radnici iz trećih zemalja iz članka 3. stavka 1. točaka (b) i (c) uživaju jednaki tretman kao i državljani države članice u kojoj borave u pogledu:

[...]

(e) grana socijalne sigurnosti kako je definirano Uredbom (EZ) br. 883/2004;

[...]

2. Države članice mogu ograničiti jednaki tretman:

[...]

(b) ograničavanjem prava dodijeljenih radnicima iz trećih zemalja na temelju točke (e) stavka 1., no ne ograničavaju takva prava radnicima iz trećih zemalja koji su u radnom odnosu ili koji su bili zaposleni najmanje šest mjeseci i koji su prijavljeni kao nezaposleni.

Osim toga, države članice mogu odlučiti da se točka (e) stavka 1. u pogledu obiteljskih naknada ne primjenjuje na državljane trećih zemalja kojima je odobren rad na državnom području države članice na razdoblje koje ne prelazi šest mjeseci, na državljane trećih zemalja koji su primljeni u svrhu studiranja ili na državljane trećih zemalja kojima je odobren rad na temelju vize;

[...]”

Nizozemsko pravo

12 Beleidsregels van de SvB met betrekking tot de onderdanen van landen buiten de Europese Unie (SB2124) [Smjernice SvB-a koje se odnose na državljane zemalja koje nisu članice Europske unije (SB2124)] glase:

„Područje primjene *ratione personae* Uredbe [br. 883/2004] u načelu se ograničuje na državljane država članica Europske unije, država [Europskog gospodarskog prostora (EGP)] i Švicarske konfederacije. Državljanima trećih zemalja ulaze u područje primjene *ratione personae* ove Uredbe samo ako su priznati kao izbjeglice ili u svojstvu člana obitelji ili nadživjele osobe. Međutim, Uredbom [br. 1231/2010]

određuje se da se na državljane trećih zemalja koji Uredbom [br. 883/2004] još nisu obuhvaćeni isključivo na temelju svojeg državljanstva potonja uredba ipak primjenjuje ako ti državljani imaju zakonit boravak na državnom području neke države članice i zakonito se kreću unutar Unije.

Pojam zakonit boravak nije definiran u Uredbi [br. 1231/2010]. SVB pretpostavlja zakonit boravak u Nizozemskoj ako je on zakonit u smislu članka 8. Vreemdelingenweta 2000 (Zakon o strancima iz 2000.); međutim, ne pretpostavlja ga ako stranac u Nizozemskoj boravi čekajući na odluku o zahtjevu za prvi ulazak.

Iz naslova, uvodnih izjava i odredaba Uredbe [br. 1231/2010] proizlazi da državljani trećih zemalja moraju ispunjavati na isti način kao i građani Unije kriterij mobilnosti kako je određen u [beleidsregels van de SvB met betrekking tot de Verplaatsingscriterium (SB2120) (Smjernice SvB-a o kriteriju mobilnosti (SB2120))].

[...]”

- 13 Prema smjernicama SvB-a o kriteriju mobilnosti (SB2120), Uredba br. 883/2004 primjenjuje se na osobe čija situacija ima poveznice s više država članica. Ne može se primijeniti u potpuno unutarnjim situacijama ni kada situacija dotične osobe ima poveznicu isključivo s trećom zemljom ili samo jednom državom članicom.
- 14 Prema beleidsregels van de SvB met betrekking tot de territoriale werkingssfeer (SB2135) [Smjernice SvB-a o teritorijalnom području primjene (SB2135)], Uredba br. 883/2004 primjenjuje se u načelu samo ako osoba boravi i radi na području Unije. Međutim, iz sudske prakse Suda proizlazi da se ta uredba može primijeniti ako je neka osoba obuhvaćena njezinim područjem primjene *rationae personae*, ali boravi ili radi izvan područja Unije.

Glavni postupak i prethodno pitanje

- 15 D. Balandin i I. Lukachenko državljani su trećih zemalja koje zapošljava HOI, društvo s registriranim sjedištem u Amsterdamu (Nizozemska), a glavnim mjestom poslovanja u Utrechtu (Nizozemska), koje od listopada do svibnja svake godine organizira klizačke priredbe u različitim zemljama, među ostalim, i u određenim državama članicama.
- 16 Svi zaposlenici društva HOI nekoliko tjedana borave u Nizozemskoj kako bi se pripremili za nadolazeća događanja. Dio klizača zatim nastupa u Nizozemskoj, dok preostali klizači nastupaju u drugim državama članicama, među ostalim u Francuskoj i Njemačkoj. Svi državljani trećih zemalja tijekom razdoblja proba i mogućih nastupa zakonito borave u Nizozemskoj, za što se za njih po potrebi pribavlja radna dozvola. Zakonito borave i u drugim državama članicama u kojima se održavaju nastupi, na temelju takozvane schengenske vize.
- 17 Tijekom nekoliko godina SvB je državljanima trećih zemalja zaposlenima u društvu HOI izdavao potvrde A1 kojima se potvrđivalo da će se na njih primjenjivati nizozemski propisi u području socijalne sigurnosti i da će se obvezni doprinosi plaćati u Nizozemskoj. Međutim, od sezone 2015./2016. SvB je odbio izdati te potvrde, istakavši da je prethodnih godina pogrešno izdavao takve potvrde. Stoga je odbio zahtjeve društva HOI s tim u vezi.
- 18 Nakon saslušanja, među ostalim, povodom odluke o privremenoj mjeri pravne zaštite koju je donio *voorzieningenrechter* Amsterdam (sudac privremene pravne zaštite u Amsterdamu, Nizozemska) SvB je izdao potvrde A1 s važenjem do 1. svibnja 2016. Međutim, sezona 2015./2016. završila je tek 22. svibnja 2016., tako da postoji spor oko tih zadnjih tjedana svibnja 2016. U presudi od 28. travnja

2016. rechtbank Amsterdam (Sud u Amsterdamu, Nizozemska) smatrao je, među ostalim, na temelju načela zaštite legitimnih očekivanja da je Svb morao izdati potvrde A1 koje obuhvaćaju zadnje tjedne te sezone. Protiv te presude Svb je podnio žalbu sudu koji je uputio zahtjev.

- 19 On je primijetio da D. Balandin i I. Lukachenko nisu obuhvaćeni područjem primjene *rationae personae* Uredbe br. 883/2004, kako je određeno u njezinu članku 2., jer nisu državljani države članice, a ni osobe bez državljanstva ili izbjeglice. Oni se na te odredbe mogu pozivati samo na temelju Uredbe br. 1231/2010, kojom je pod određenim pretpostavkama područje primjene uredaba br. 883/2004 i br. 987/2009 prošireno na državljane trećih zemalja, koji tom uredbom još nisu obuhvaćeni isključivo na temelju svojeg državljanstva.
- 20 Prema tvrdnjama suda koji je uputio zahtjev nesporno je da D. Balandin i I. Lukashenko ne borave u Nizozemskoj ili nekoj drugoj državi članici nego su u smislu članka 1. točke (k) Uredbe br. 883/2004 privremeno boravili i radili unutar Unije. Zato postoji neizvjesnost oko toga mogu li se samo državljani trećih zemalja sa stvarnim boravištem, u smislu članka 1. točke (j) Uredbe br. 883/2004, pozivati na članak 1. Uredbe br. 1231/2010 ili to mogu učiniti i državljani trećih zemalja koji se nalaze u situaciji poput D. Balandina i I. Lukachenka.
- 21 Naime, sud koji je uputio zahtjev smatra da primjena te zadnje odredbe stvara probleme zbog razlika koje postoje u njezinim različitim jezičnim verzijama jer se čini da pojam „zakonito boravište” može odgovarati i prisutnosti koja nije nužno dugotrajna, ali i boravku koji ima određeni stupanj stalnosti.
- 22 U tim je okolnostima Centrale Raad van Beroep (Središnje žalbeno vijeće) odlučio prekinuti postupak i Sudu uputiti sljedeće prethodno pitanje:

„Trebali li članak 1. Uredbe br. 1231/2010 tumačiti na način da se radnici s državljanstvom treće zemlje koji borave izvan Unije, ali privremeno u različitim državama članicama rade za poslodavca sa sjedištem u Nizozemskoj mogu pozivati na odredbe uredbi br. 883/2004 (odnosno njezinu glavu II.) i 987/2009?”

O prethodnom pitanju

- 23 Prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 1. Uredbe br. 1231/2010 tumačiti na način da se državljani trećih zemalja, poput onih o kojima je riječ u glavnom predmetu, koji privremeno borave u različitim državama članicama i rade za poslodavca sa sjedištem u državi članici, mogu pozivati na pogodnosti pravila koordinacije predviđenih uredbama br. 883/2004 i 987/2009 kako bi se utvrdilo koje se zakonodavstvo o socijalnoj sigurnosti na njih primjenjuje.
- 24 Uvodno, valja podsjetiti da se u skladu s člankom 1. Uredbe br. 1231/2010, uredbe br. 883/2004 i 987/2009 primjenjuju na državljane trećih zemalja koji tim uredbama još nisu obuhvaćeni isključivo na temelju svojeg državljanstva, kao i na članove njihovih obitelji i nadživjele osobe, uz uvjet da zakonito borave na području države članice, te da se ne nalaze u situaciji koja je u svim vidovima ograničena na samo jednu državu članicu.
- 25 Stoga je Uredbom br. 1231/2010 područje primjene *rationae personae* uredaba br. 883/2004 i br. 987/2009 prošireno na državljane trećih zemalja koji tom uredbom još nisu obuhvaćeni isključivo na temelju svojeg državljanstva.
- 26 Kao što to proizlazi iz njezine uvodne izjave 7., tim proširenjem Uredba br. 1231/2010 doprinosi cilju koji Unija slijedi, a koji se sastoji od promicanja visoke razine socijalne zaštite, uz osiguravanje toga da državljani trećih zemalja uživaju, kao što se to navodi u njezinim uvodnim izjavama 6. i 8., prednosti osuvremenjivanja i pojednostavljivanja u području socijalne sigurnosti izvršena uredbama br. 883/2004 i 987/2009, kako za osigurane osobe tako i za ustanove socijalnog osiguranja.

- 27 U ovom slučaju, nesporno je da dotične osobe u glavnom postupku, kao državljani trećih zemalja, nisu još obuhvaćene uredbama br. 883/2004 i 987/2009 na temelju svojeg državljanstva s obzirom na to da one nisu ni državljani država članica, a ni izbjeglice ili osobe bez državljanstva. Osim toga, nije sporno ni to da se te osobe ne nalaze u situaciji u kojoj su svi elementi ograničeni samo na jednu državu članicu jer oni, osim u Kraljevini Nizozemskoj, nastupaju na priredbama u drugim državama članicama.
- 28 U tim okolnostima, dotične osobe o kojima je riječ u glavnom postupku imaju pravo, u skladu s člankom 1. Uredbe br. 1231/2010, pozivati se na primjenu uredaba br. 883/2004 i 987/2009, pod uvjetom da „zakonito borave” na području države članice.
- 29 I iz zahtjeva ujednačene primjene prava Unije i načela jednakosti proizlazi da se sadržaj neke odredbe tog prava, koja, poput članka 1. Uredbe br. 1231/2010, ne upućuje izričito na pravo država članica radi utvrđenja njezina smisla i dosega, redovno mora autonomno i ujednačeno tumačiti u čitavoj Europskoj uniji (vidjeti u tom smislu presudu od 19. rujna 2013., Brey, C-140/12, EU:C:2013:565, t. 49. i navedenu sudsku praksu).
- 30 Sud koji je uputio zahtjev smatra da točan doseg pojma „zakonito boravište”, u smislu te odredbe, nije jasan, uzimajući u obzir razlike između njezinih različitih jezičnih verzija. Tako, dok se verzija na nizozemskom jeziku koristi izrazom „*verblijven*”, što se čini da upućuje na prisutnost koja nije nužno dugotrajna, verzije na njemačkom ili engleskom jeziku, u kojima se navodi „*rechtmässigen Wohnsitz*” i „*legally resident*”, mogu se analizirati na način da se odnose na boravak koji ima određeni stupanj stalnosti.
- 31 U tom pogledu valja podsjetiti na to da, prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, formulacija korištena u jednoj od jezičnih verzija neke odredbe prava Unije ne može služiti kao jedini temelj za tumačenje te odredbe ili imati prednost u odnosu na ostale jezične verzije. Naime, odredbe prava Unije moraju se tumačiti i primjenjivati ujednačeno s obzirom na verzije sastavljene na svim jezicima Europske unije. U slučaju nepodudarnosti tih različitih verzija, predmetnu odredbu treba tumačiti s obzirom na opću strukturu i cilj propisa kojih je ona dio (vidjeti presudu od 20. prosinca 2017., Gusa, C-442/16, EU:C:2017:1004, t. 34. i navedenu sudsku praksu).
- 32 Kao prvo, kad je riječ o pravnom kontekstu u kojem se nalazi Uredba br. 1231/2010, valja podsjetiti, kao što to već proizlazi iz točke 25. ove presude, da se njome proširuje primjena uredaba br. 883/2004 i 987/2009 na državljane trećih zemalja koji se na nju ne mogu pozivati isključivo na temelju svojeg državljanstva. Budući da članak 1. točka (j) Uredbe br. 883/2004 određuje pojam „boravište”, valja najprije odrediti ima li pojam „zakonito boravište” iz članka 1. Uredbe br. 1231/2010 isti doseg kao i pojam „boravište” predviđen u članku 1. Uredbe br. 883/2004.
- 33 Na temelju članka 1. točke (j) Uredbe br. 883/2004, pojam „boravište” znači mjesto gdje osoba uobičajeno boravi. Razlikuje se od pojma „privremeno boravište” koje je u članku 1. točki (k) definirano na način da odgovara privremenom boravku. Boravište dotične osobe, u smislu članka 1. točke (j) te uredbe, predmet je dakle činjenične ocjene i utvrđuje se s obzirom na mjesto u kojem se nalazi uobičajeno središte njezinih interesa (vidjeti u tom smislu presudu od 5. lipnja 2014., I, C-255/13, EU:C:2014:1291, t. 44. i navedenu sudsku praksu).
- 34 Međutim, valja primijetiti da se pojmom „boravište” u smislu te iste uredbe, i pojmom „zakonito boravište” u smislu Uredbe br. 1231/2010, ne koristi u iste svrhe u tim dvjema uredbama.
- 35 Naime, cilj Uredbe br. 883/2004, kao što to proizlazi iz njezine uvodne izjave 15., je sprječavanje da zainteresirane osobe zbog nedostatka zakonodavstva koje bi na njih bilo primjenjivo ostanu bez zaštite u području socijalne sigurnosti i nastojanje da se zainteresirane osobe podvrgnu sustavu socijalne

sigurnosti samo jedne države članice, tako da se izbjegne preklapanje primjenjivih nacionalnih zakonodavstava i komplikacije koje iz toga mogu proizići (vidjeti u tom smislu presudu od 5. lipnja 2014., I, C-255/13, EU:C:2014:1291, t. 40. do 42. i navedenu sudsku praksu).

- 36 U tom kontekstu, cilj razlikovanja pojma „boravište” i „pojma „privremeno boravište” je, kao što je to istaknuo nezavisni odvjetnik u točki 63. svojeg mišljenja, utvrditi državu članicu s kojom su građani Unije u najužoj vezi i kojem zakonodavstvu, prema tome, podliježu.
- 37 Nasuprot tomu, kao što je to već navedeno u točki 25. ove presude, Uredbom br. 1231/2010 područje primjene *rationae personae* uredaba br. 883/2004 i br. 987/2009 prošireno je na državljane trećih zemalja koji tom uredbom još nisu obuhvaćeni isključivo na temelju svojeg državljanstva.
- 38 U tom kontekstu, kao što to proizlazi iz uvodne izjave 11. Uredbe br. 1231/2010, pojam „zakonito boravište”, u smislu te uredbe, pokazuje izbor zakonodavca Unije da proširenje područja primjene *ratione personae* uredaba br. 883/2004 i 987/2009 na državljane trećih zemalja podvrgne preduvjetu da oni zakonito borave na području dotične države članice. Stoga se taj pojam razlikuje od pojma „boravište” u smislu članka 1. točke (j) Uredbe br. 883/2004.
- 39 To utvrđenje također proizlazi iz uvodne izjave 10. Uredbe br. 1231/2010 u kojoj se navodi da primjena uredaba br. 883/2004 i 987/2009 na te državljane, s jedne strane, ne smije dovesti do toga da te osobe dobiju pravo na ulazak u državu članicu, privremeno boravište ili boravište u njoj ili pristup njezinu tržištu rada i, s druge strane, ne bi smjela dovesti u pitanje pravo država članica da odbiju izdati, da ukinu ili da odbiju produljiti dozvolu ulaska, privremenog boravišta, boravišta ili rada u dotičnoj državi članici, u skladu s pravom Unije.
- 40 Taj izbor kriterija, koji se temelji na pravnim pretpostavkama prisutnosti državljanina trećih zemalja na području države članice potvrđuju pripremni akti Uredbe br. 1231/2010. Naime, iz stranice 6. obrazloženja prijedloga uredbe o proširenju primjene Uredbe br. 883/2004 i Uredbe br. 987/2009 na državljane trećih zemalja koji tim uredbama još nisu obuhvaćeni isključivo na temelju svog državljanstva [COM(2007) 439 *final*] proizlazi da takvi državljani moraju zakonito boraviti na području države članice i prema tome u njoj uživati pravo na privremeni ili stalni boravak. U tom se obrazloženju također navodi da, kako bi se mogli pozivati na prava iz odredaba Uredbe br. 883/2004 u drugoj državi članici, ti državljani ne moraju obavezno ispunjavati uvjet u pogledu boravišta, nego se mogu samo privremeno zadržavati, pod uvjetom da je njihova prisutnost na području te druge države u skladu sa zakonodavstvom o ulasku i boravku.
- 41 Stoga trajanje prisutnosti tih državljanina na području države članice i činjenica da oni zadržavaju uobičajeno središte svojih interesa u trećoj zemlji kao takvi nisu odlučujući za određivanje „borave [li oni] zakonito na području države članice” u smislu članka 1. Uredbe br. 1231/2010.
- 42 To tumačenje potvrđuje Direktiva 2011/98 u kojoj se, među ostalim, utvrđuje zajednički skup prava za radnike iz trećih zemalja koji zakonito borave u državi članici. Naime, kao što to proizlazi iz članka 12. stavka 1. točke (e) i stavka 2. točke (b) te direktive u vezi s člankom 2. točkom (b) i člankom 3. stavkom 1. točkama (b) i (c), stavkom 2. točkom (i) i stavkom 3. navedene direktive, državljani treće zemlje, koji imaju dozvolu za rad, makar i privremenu, u državi članici u načelu uživaju jednaki tretman u pogledu grana socijalne sigurnosti, u smislu Uredbe br. 883/2004.
- 43 Potrebno je utvrditi da je takvo tumačenje uostalom najprikladnije za osiguranje postizanja ciljeva navedenih u točki 26. ove presude.
- 44 Međutim, u ovom slučaju, valja primijetiti da iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje proizlazi da dotične osobe o kojima je riječ u glavnom postupku, koje zapošljava društvo s registriranim sjedištem u Nizozemskoj zakonito borave i rade na području država članica u kojima nastupaju.

- 45 Iz toga proizlazi da državljani trećih zemalja, koji se nalaze u situaciji osoba o kojima je riječ u glavnom postupku uživaju primjenu pravila koordinacije predviđenih uredbama br. 883/2004 i 987/2009 za utvrđivanje primjenjivog zakonodavstva u području socijalne sigurnosti.
- 46 S tim u vezi, valja podsjetiti, uzimajući u obzir činjenične elemente istaknute u točki 44. ove presude, da članak 13. Uredbe br. 883/2004, među ostalim, predviđa poveznice koje se primjenjuju na osobe koje obavljaju djelatnost kao zaposlene osobe u dvjema državama članicama ili više njih. Na sudu koji je uputio zahtjev je da provjeri primjenjuje li se koja od tih poveznica na dotične osobe o kojima je riječ u glavnom postupku kako bi utvrdio podliježu li one nizozemskom zakonodavstvu o socijalnoj sigurnosti. Ako je to tako, nadležna ustanova države članice čije je zakonodavstvo primjenjivo potvrđuje, dostavljanjem potvrde A1, da se to zakonodavstvo primjenjuje i prema potrebi navodi do kojeg se datuma primjenjuje i pod kojim uvjetima, u skladu s člankom 19. stavkom 2. Uredbe br. 987/2009.
- 47 S obzirom na sva prethodna razmatranja, na postavljeno pitanje valja odgovoriti tako da članak 1. Uredbe br. 1231/2010 treba tumačiti na način da se državljani trećih zemalja, poput onih o kojima je riječ u glavnom predmetu, koji privremeno borave u različitim državama članicama i rade za poslodavca sa sjedištem u državi članici, mogu pozivati na pogodnosti pravila koordinacije predviđenih uredbama br. 883/2004 i 987/2009 kako bi se utvrdilo koje se zakonodavstvo o socijalnoj sigurnosti na njih primjenjuje, ako zakonito borave i rade na području država članica.

Troškovi

- 48 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (prvo vijeće) odlučuje:

Članak 1. Uredbe (EU) br. 1231/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o proširenju primjene Uredbe (EZ) br. 883/2004 i Uredbe (EZ) br. 987/2009 na državljane trećih zemalja koji tim uredbama još nisu obuhvaćeni isključivo na temelju svog državljanstva treba tumačiti na način da se državljani trećih zemalja, poput onih o kojima je riječ u glavnom predmetu, koji privremeno borave u različitim državama članicama i rade za poslodavca sa sjedištem u državi članici, mogu pozivati na pogodnosti pravila koordinacije predviđenih uredbama (EZ) br. 883/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti i (EZ) br. 987/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. o utvrđivanju postupka provedbe Uredbe (EZ) br. 883/2004 o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti kako bi se utvrdilo koje se zakonodavstvo o socijalnoj sigurnosti na njih primjenjuje, ako zakonito borave i rade na području država članica.

Potpisi